

EOCÉN RÉTEGTANI KOLLOKVIUM, BUDAPEST - TIHANY

1969. szept. 6-8.

Dudich Endre

A Magyar Állami Földtani Intézet, alapításának százéves évfordulója alkalmából nemzetközi tudományos ülészakot rendezett.

Ennek keretében került megrendezésre, többek között, 1969. szept. 6-8-án az Eocén Rétegtani Kollokvium is, azzal a célkitűzéssel, hogy az 1968-as Milano-Nice-Párizs-i Eocén Kollokvium munkáját folytassa. Az összejövetel középpontjában a középsőeocén kérdése, valamint a délnyugati, mediterrán eocén kifejlődés-területnek a keleteurópai eocénnel való párhuzamosítása állt.

A Kollokvium szervező bizottságának titkára Dr. Kopek Gábor volt, tagjai ifj. dr. Dudich Endre, Dr. Gidai László kandidátus, Dr. Jámbor Áronné Kness Mária dr., Dr. Kecskeméti Tibor, Dr. Rákosi László.

9 országból érkezett, összesen 28 dolgozat került elfogadásra.
1-1. (Lásd a mellékelt listát.)

A dolgozatok részben preprint formában érkeztek, részben a Szervezőbizottság sokszorosította azokat, Jámborné Kness Mária szerkesztésében. Nyelvi megoszlásuk: franciául 14, oroszul 7, angolul 3, németül 3.

A Szervezőbizottság a résztvevők rendelkezésére bocsátotta ezenkívül Hantken Miksa rövid életrajzát, a Magyarországról leirt eocén állat- és növényfajok katalógusát, a magyarországi eocén-kutatók névjegyzékét, a magyarországi eocén bibliográfiáját, és a Kollokviumokon jelentkezők listáját, intézeti vezetőt és magyar nyelvi utmutatót.

A kirándulásvezető magyar, francia és orosz változatban készült, 26 ábrával, 1 színes földtani térképpel. Általános részét Dr. Fülöp J., az első kirándulási nap leírását Gidai L., Jámborné Kness M. és Rákosi L., a második napét pedig Kopek G., Dudich E. és Kecskeméti T. irták, számos kutató adatainak felhasználásával.

Összesen 81 tényleges résztvevő volt; Magyarországról 27, Franciaországból 17, a Szovjetunióból 14, Csehszlovákiából 7, Ausztriából, a Német Szövetségi Köztársaságból, Lengyelországból és Svájcban 3-3, Bulgáriából, a Német Demokratikus Köztársaságból, Angliából, Olaszországból, az Egyesült Államokból és Jugoszláviából 1-1.

Igy tehát sikerült létrehozni a Nyugat- és Kelet-európai eocénkutatók reprezentatív találkozóját.

Részt- nem-vevő tagként kapta meg a Kollokvium anyagait összesen 21 érdeklődő kartársunk, köztük 1-1 Belgiumban, Hollandiában és Spanyolországban; vagyis összesen 101 tagot könyvelhettünk el.

A Kollokvium hivatalos megnyitására szept. 6-án reggel a Hotel Universitasban került sor. Ch. Pomerol professzor az 1968-as Eocén Kollokvium szervezői nevében baráti szavakkal üdvözölte a megjelenteket. Majd Kopeck G. titkár köszöntötte a résztvevőket és ismertette a programot.

Előadóülés az Eocén Kollokvium keretében nem volt. Szept. 6-án és 7-én egész napos kirándulás volt a Dunántuli Középhegységben, két autóbusszal. Az egyikben francia és részben német nyelvű vezetés volt, a másikban pedig magyar, orosz tolmácsolással. Ez az eocéneken kívül az egyéb földtani képződmények ismertetése mellett a kulturális és történelmi nevezetességek bemutatására is kiterjedt.

A szűkebb szakmai program 12, gondosan előkészített, részben mesterséges feltárás megtekintése volt. A résztvevők a gazdag faunájú, a kirándulásvezető ábráival egyező módon beszámozott rétegekből gyűjthettek.

Az első kirándulási napon Gidai L., Jámborné Kness M. és Rákosi L. a Dunántuli Középhegység északkeleti részének eocénjét mutatták be: öt feltárást a Dorogi medencében, Ótokodnál, kettőt a Gerecse-hegység peremén (a Nyergesujfalu-Lábatlan közötti partfalat, és a Bajót-Buzáshegyi vízmozgást), és egyet a Vértes-hegységben (az újfeltárási bauxitkülfejtés fedőösszletét).

A második kirándulási napon Kopek G., Dudich E. és Kecskeméti T. a Bakony-hegység 4 eocén alapszelvényét mutatták be: az ÉK-i Bakonyban a Nagyesztergár község melletti Weinpusztát, a Magas-Bakonyban a Pénzesgyőr melletti Reehegyet, a Déli-Bakonyban pedig a szőci Balatonhegyet és a Darvastó-VI. bauxitkülfejtést.

A kirándulás annak ellenére, hogy a program rendkívül szoros volt, és a terepnehézségek miatt három helyen is teherautókra kellett átszállni, teljesen menetrendszerűen és baráti hangulatban zajlott, kellemes, napsütéses nyárutói időben.

Szept. 8-át a Kollokvium résztvevői Tihanyban töltötték. Az Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet tihanyi Obszervatóriumának főépületében ez alkalomra, Rákosi L. irányítása alatt rendezett kiállítást. Két helyiségben a két kirándulási napon bejárt területek különböző időszakokban készült földtani térképeit, irodalmát, ősmaradványait, valamint az udvaron 4 furás eocén furómaganyagát mutatta be.

A tihanyi, francia-orosz-magyar nyelvű vitaülés délelőttje két részből állt.

Az elsőn Ch. Pomerol prof. (Franciaország) elnökölt, Kopek G. - Dudich E. Kecskeméti T. rövid vitaindító referátumának témája: "Az alapszelvény, mint a rétegtani kutatás kulcskérdése." - A vitában 22 hozzászólás volt.

A második részen H. Schaub prof. (Svájc) elnökölt. Gidai L. vitaindító referátumának témája: "Az ÉK-dunántuli eocén rétegtani kapcsolatai." - A vitában 11 hozzászólás hangzott el.

Az Elnökség határozati javaslatot készített elő. Ehhez két: francia és orosz nyelvű gépirónő állt rendelkezésre.

Délután a határozati javaslat feletti vitát A. L. Jansin akadémikus (Szovjetunió) vezette. A résztvevők a 9 pontos javaslatot elfogadták.

A Kollokvium a Balaton déli partján, a szántódi révcserépben tartott, baráti hangulatu vacsorával fejeződött be. Ezt követően a résztvevők visszatértek Budapestre.

Dr. Fülöp József ak. lev. tag, igazgató, a Központi Földtani Hivatal Elnöke, a Kollokvium 9 prominens résztvevőjét külön is fogadta, átnyujtva nekik a Magyar Állami Földtani Intézet centenáriumi bronzplakettjét és az Intézet történetének angol nyelvű diszkiadását.

A Kollokvium teljes anyaga a Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyvének LIV. kötetének 4. füzeteként, előreláthatólag 1971 elején jelenik meg.

AZ EOCÉN RÉTEGTANI KILLOKVÍUMRA BEKÜLDÖTT
DOLGOZATOK

BARHATOVA, N.N., NEMKOV, G.I. (Sz.U.): A Szovjetunió északi Nummulites-provinciája középsőeocén üledékeinek zóna-beosztása

BÁLDINÉ BEKE MÁRIA: A bakonyi eocén nannoplanktonja

BODELLE, J., CAMPREDON, R., CHATEAUNEUF, J.J., LEZAUD, L. (Franciaország): A Scaffarels-i nummulitikum (Franciaország, Basses Alpes). Több rétegtani és geokémiai módszer együttes alkalmazása

GABRIELJAN, A.A., GRIGORJAN, SZ.M. (Sz.U.): Az Örmény SzSzkK középső-eocénje

GARTNER, S. (Sz.U.): A Blake fennsík Joides J-3, J-4 és J-8 magfurásai által hárított paleogén-eocén képződmények nannofosszília-zónabeosztása

GIDAI, L.: Néhány ÉK-dunántuli klasszikus eocén feltárás földtani ujravizsgálati adatai

GIDAI, L.: Az Ék-dunántuli eocén kifejlődési területei

GOLEV, B.T., SZOVCSIK, J.V. (Sz.U.): A Nummulitidák és jelentőségük a Szovjet-Kárpátok és a Kárpátaljai süllyedék eocén rétegtanában

HOTTINGER, L. (Svájc): A mediterrán és az indiai paleocén-eocén képződmények közös nagyforaminiferái

IHAROSNÉ LACZÓ, I.: A Dunántuli Középhegység eocén barnakőszeneinek összehasonlító szénkőzettani vizsgálata

IONESEI, L. (Románia): A Keleti Kárpátok paleocén és eocén flisének nagy Forminifera-társulásai és rétegtani jelentőségük

- JÁMBORNÉ, KNESS M.: Áthalmazott alsóeocén Nummulitesek az ÉK-dunántuli középsőeocén üledékekben
- HUCSUA, M.F., KACSARAVA, I.V., KACSARAVA, M.V. (Sz.U.): Az Ahalchihi süllyedék eocén és oligocén határreégei
- KECSKEMÉTI, T.: Egyes "szintjelző" Nummulites-fajok értékelése az ősföldrajz tekintetbevételével
- KIRÁLY, E.: A Vértes-hegység ÉNY-i előterének eocén kőszénképződését megelőző időszak ősföldrajzi viszonyai (csak magyarul)
- KOPEK, G., DUDICH, E., KECSKEMÉTI, T.:
 A Bakony-hegység eocénje I.
 A Bakony-hegység eocénje II.
 A Bakony-hegység eocénje III.
- MÉSZÁROS, N., RÓNAI, M., STEFANUT, V. (Romania): A Borgói-hegység eocénje (ÉNY-Erdély)
- MITROVIC-PETROVIC, J. (Jugoszlávia): Jugoszlávia Echinidái, biosztratigráfiai és paleoökológiai jelentőségük
- PAVIC, A. (Jugoszlávia): A montenegrói partvidék középsőeocénje (Külső Dinaridák, Jugoszlávia)
- RÁKOSI, L.: A dorogi barnakőszénmedence eocén képződményeinek palynofáciasei
- SIEBER, R. (Ausztria): Az ausztriai középsőeocén kutatásának állása
- SUCKAJA, E.K. (Sz.U.): A középsőeocén terjedelme a Sz.U. déli részén
- SZUBBOTINA, N.N. (Sz.U.): A Bakcsiszteráj-környéki felsőeocén képződmények mikrofaunisztikai jellemzése, mint a Budapest-környéki szelvényvel való összehasonlítás alapja
- TOUMARKINE, M. (Svájc): Két bakonyi furás (H-849 és Pgyt-3) eocénje planktonforaminiferáinak vizsgálata

VIALOV, O. Sz. (Sz. U.): Közép-Ázsia paleogénjének rétegtana

VITÁLISNÉ ZILAHY, L.: A Dorogi (esztergomi) medence középsőeocén foraminiferás képződményei

ZANEVA, P. (Bulgária): A középső-felsőeocén határ meghatározása a Hantkenina nem fejlődése alapján

A MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET 100 ÉVES FENNÁLLÁSA
ALKALMÁBÓL RENDEZETT EOCÉN RÉTEGTANI KOLLOKVIUM

H A T Á R O Z A T A I

(Budapest-Tihany, 1969. szept. 6-8.)

1. A résztvevők véleménye szerint a Kollokvium szervezése tökéletes volt. A kirándulás lehetővé tette a különböző nemzetiségű geológusoknak, biosztratigráfusoknak és paleontológusoknak, hogy megismerkedjenek a Dunántuli Középhegység eocénjének klasszikus szelvényeivel és mintákat gyűjtsenek. Ezek feldolgozása kétségkívül hozzá fog járulni a szelvények párhuzamosításának pontosabbá tételéhez, s következésképp az egész Európára érvényes egységes paleogén rétegtani beosztás kidolgozásához is.

2. A kollokvium nagyra értékeli a magyar geológusoknak és paleontológusoknak az eocén képződmények biosztratigráfiai és paleontológiai vizsgálata területén elért eredményeit. Mégis vannak eltérések a különböző országok geológusainak nézetei között a középső-eocén határainak, különösen felső határának megvonását illetően.

3. A Kollokvium úgy véli, hogy teljesen nélkülözhetetlen dolog a paleogén rétegtan területén nemzetközi találkozók rendezése. A legújabb irodalom, és a benyújtott közlemények elemzése egyaránt mutatja, hogy számos kérdés még távol áll a végleges megoldástól. Legalábbis kétévenként kell ilyen találkozót rendezni. Ezeket mindig meghatározott, viszonylag szűk biosztratigráfiai kérdéscsoport megoldásának kell szentelni, mégpedig feltétlenül az alapszelvények megtekintésére alkalmas nyújtó kirándulás kíséretében. Ezzel kapcsolatban a Kollokvium örömmel üdvözli a szovjet delegáció bejelentését, hogy 1971. nyarán a Krimben nemzetközi szimpóziumot rendeznek a paleogén és a kréta mikrofauna vizsgálatáról. Továbbá kívánatos javasolni az IUGS (Földtani Tudományok Nemzetközi Uniója) Nemzetközi Rétegtani Bizottságának paleogén rétegtani albizottság (Szubkomisszió) megalakítását.

4. A paleogén vezérlő fajai, különösen a Nummulitesek függőleges elterjedésére vonatkozó nézetek egységesítésére a Kollokvium résztvevőinek javasoljuk gyűjteményeik ősmaradványanyagának haladéktalan cseréjét.

5. A fajoknak sztratigráfiában való felhasználása megköveteli azoknak a típusok és topotípusok ismeretére alapozott pontos meghatározását.

Ami a nagy Foraminiferákat és a makrofaunát illeti, kívánatos a fejlődési sorokhoz tartozó fajok kiválasztása. Általában ezeknek a kutatásoknak minden vizsgált faj rétegtani és ősföldrajzi elterjedésének tisztázásához kell vezetniük, az alapszelvények tanulmányozásából kiindulva. Ezeknek lehetővé kell tenniük a különböző csoportokra alapozott biozonációk összehasonlítását.

6. A paleogén képződmények geokronológiájának pontosabbá tételére fel kell használni az abszolút geokronológiai adatait is. A Magyar Népköztársaság területén e tekintetben több glaukonitos-tufitos szint különösen érdekes. Kívánatos, hogy a magyar geológusok gyűjtsenek külön e célra mintákat és küldjék el azokat egyrészt a Szovjetunióba, g. Novosibirsk, 90, Institut geologii i geofiziki Sibirskogo otdelenija AN SSSR címre A. L. Jansin akadémikusnak, másrészt Franciaországba a Laboratoire de Géologie I. Faculté des Sciences de Paris, Tour 14-15, 9, Quai Saint-Bernard, Paris-5., Prof. Ch. Pomerolnak, ahol azok vizsgálatát a B. R. G. M. -mel együttműködve fogják elvégezni.

7. A biosztratigráfiai, szedimentológiai és geokémiai adatokat be kell illeszteni az általános földtani fejlődésmenetbe.

8. Az alapszelvény anyagát - beleértve a velük kapcsolatos mintákat és alapszelvénydokumentációkat - a világ fő muzeumaiban kell elhelyezni. Ezeknek első jegyzéke megtalálható az Eocén Kollokvium (Párizs 1968) javaslataiban a 2. szám alatt. A Budapest-tihanyi Kollokvium résztvevői javasolják még Románia bevonását is. Ezeket a javaslatokat át kell adni megvalósításra az International Commission of Museums-nak (ICOM). Az ICOM tájékoztatására Schaub professzort kérjük fel.

9. Kívánatos, hogy a Kollokvium résztvevői tanulmányozzák a megnézett szelvényekből gyűjtött anyagot és - legfeljebb egy évi időtartamon belül - küldjék meg eredményeiket dr. Kopek G.-nak a Magyar Állami Földtani Intézetbe, Budapest, XIV., Népstadion ut 14. Ezek a tanulmányok minden valószínűség szerint komoly segítséget fognak jelenteni a magyar középső-eocén határainak tisztázásához. Az eredményeket a kollokviumi Beszámoló kötetben (M. Áll. Földtani Intézet Évkönyve) fogják leközzölni. Dr. Gidai L. - referátuma lesz a bevezető a vita anyagához.